

La Verge del Pilar

— Angelita Escó Nos —

Amb l'estudi d'aquest plafó s'enceta la investigació de les capelletes devocionals dels carreres covarxins posteriors a 1939.

Encara n'hi ha de dates anteriors pels masos del terme, però seran motiu d'atenció a un altre apartat.

La història recent de la família propietària d'aquest plafó comença quan l'1 de gener de 1932, el matrimoni format per José Fabregat de la Cañada de Benatanduz i Isabel Fabregat de Mosquerola, procedents de Benassal amb els seus fills, Assumpció i Pepe, van vindre a viure a les Coves.

Van començar amb un negoci de molturació de cereals al carrer Constitució, on comprà a Mateu el fotògraf un solar l'any 1930. Van construir la fàbrica de farina a la planta baixa (recorde que a tota la xicalla ens meravellava el seu funcionament). Al primer pis, en una ampla vivenda es va instal·lar la família, fins que el negoci passa a dirigir-lo el fill.

L'any 1935 es va arreglar la façana, com es mostra actualment. Aleshores, ja va situar, al mateix indret que té l'hodiern conjunt de rajoletes, una altra imatge de la Verge del Pilar, que l'any 1936, l'amo la va traure de la paret i la va guardar dins d'un sac al magatzem. La gestora del municipi li va ordenar entregar-la. Va carregar amb el sac, però amb la ceràmica previament trencada.

L'any 1940 van penjar un quadre amb l'estampa de la Verge del Pilar protegida per un cristall. Així va romandre fins l'any 1943, Amparo Ferrando, dona de Pepe va observar que darrere del quadre alguna cosa es movia. S'havia instal·lat un niu de rats penats.

Aleshores Pepe va adquirir l'actual plafó de la Verge del Pilar, i el va manar col·locar junt amb el retol de l'empresa també de taulellets: Fàbrica de harinas la Pilarica.

SEMBLANÇA D'AQUESTA ADVOCACIÓ

S'anomena Verge del Pilar la imatge que damunt d'una columna de marbre es venera a la Basílica de Zaragoza. Recorda la vinguda de Maria a la ciutat, quan encara vivia a la Terra, l'any 40 i l'apòstol Santiago el Major estava allí per a predicar la fé cristiana.

La tradició conta que estaven resant una nit,

l'apòstol i els seus deixebles, se'ls va aparèixer la Verge Maria sobre una columna de marbre.

Ella li va fer entrega d'una efígie seua i l'apòstol va edificar una capella.

Aquest fet el testificaven molt documents i temples, però, a les persecucions sofertes, foren destruïts. Els documents més antics que se conserven són del segle VII.

FITXA DE LA CAPELLETA DE LA VERGE DEL PILAR

- 1.- LLOC: Les Coves de Vinromà.
- 2.- PATRONÍMIC: Verge del Pilar.
- 3.- CLASSE: Plafó ceràmic.
- 4.- LOCALITZACIÓ: Façana de la casa número 1 de l'Avinguda de la Constitució.
- 5.- EMPLAÇAMENT: Està situada al bell mig de la part inferior de la segona alçada de la casa.
- 6.- MÒDUL: Plafó de mòdul rectangular vertical, amb una sola imatge reproduïda.
- 7.- MIDA: A l'efectuar el mesurament dels taulellets ens dona una mida de 15 x 15 cm. Però a la